

hem niet veel, maar wanneer dat gebeurde, bevestigde de bijna twee meter lange, in het gehate uniform gestoken gestalte met het barse gelaat de indruk van fanatieke meedogenloosheid die men tevoren al van hem had.

Men was bang voor hem. Er zijn veel grappen op Seyss-Inquart gemaakt maar niet één op Rauter.

★

Binnen het geheel van de Duitse heersers in ons land had Rauter een eigen positie. Dat hij als *Generalkommissar für das Sicherheitswesen* de ondergeschikte was van de *Reichskommissar*, was niet louter een formaliteit. In het menselijk vlak had Seyss-Inquart, een meer volwassen persoonlijkheid, een natuurlijk overwicht op hem, maar (wat minstens zo belangrijk was): *SS-Obergruppenführer* Seyss-Inquart had de mogelijkheid, rechtstreeks met Himmler, ja met Hitler in contact te treden, en hoefde zich niet door Himmler, laat staan door Rauter de les te laten lezen. Hinderlijk was het wél voor de *Reichskommissar*, te weten dat over elk woord dat hij sprak en over elke beslissing die hij nam (of uitstelde, of *niet* nam) rechtstreeks gerapporteerd werd aan Himmler die regelmatig het oor van de *Führer* had. Onze algemene indruk is evenwel, dat Himmler en Seyss-Inquart, wanneer zij onder vier ogen spraken, samen het hoofd konden schudden om de kinderlijke impulsiviteit van een doordraver als Rauter.

Met dat al was Rauter toch eerder de ondergeschikte van Himmler dan van Seyss-Inquart. De *Generalkommissar für das Sicherheitswesen* had als zodanig slechts eigen briefpapier, geen eigen bureau. Een *Generalkommissariat für das Sicherheitswesen* bestond niet. Het personeel van Rauters bureau en van de aan hem ondergeschikte diensten behoorde formeel niet eens tot het *Reichskommissariat*. De belangrijkste verbindingen die zij onderhielden, waren die met de *Reichsführer-SS* en met zijn *Hauptämter*, het *Reichssicherheitshauptamt* in de eerste plaats, en Seyss-Inquart moet zich wel bewust geweest zijn dat de impulsen die van het machtsapparaat der *SS* uitgingen, *a priori* met zijn opvattingen en wensen geen rekening hielden. Rauters taak was het, binnen en buiten het *Reichskommissariat* en, zolang hij niet op de vingers getikt werd, desnoods dwars tegen het *Reichskommissariat* in, voor de verwezenlijking van Himmlers denkbeelden te vechten – volhardend, maar met vermijding van openlijke conflicten. En had Himmler dan niet volop reden tot oprechte dankbaarheid? ‘*Denn, Reichsführer*’, schreef Rauter hem niet zonder zelfingenomenheid in april '42,